

Boscós humans. La relació entre la societat i la natura a l'Amèrica Llatina X Aula Oberta d'Amèrica Llatina, (Barcelona, 16-18 de novembre del 2006)

Raquel Piqué i Montserrat Ventura

Les relacions amb el medi s'han considerat sovint, quan es tracta de reflexionar-hi, de l'àmbit de l'ecologia i, quan es tracta d'explotar-lo, de l'àmbit de l'economia. En aquestes jornades vàrem posar en evidència que les relacions de les societats amb el seu medi han de ser reflexionades des de totes les disciplines que tracten de la societat i que ens poden aportar idees constructives tant per millorar el coneixement de les societats com per a millorar l'ús del medi. Així, vàrem reunir un màxim d'experts de camps diversos que en les seves recerques han tractat aquesta temàtica, tot posant l'èmfasi tant en els usos com en la percepció de l'entorn. Amèrica, amb la seva diversitat humana i natural, és un camp privilegiat per a aquesta reflexió, que, a banda d'aportar-nos coneixement sobre la realitat pròpiament llatinoamericana, ens pot obrir vies per a una reflexió en termes més globals.

El títol *Boscós humans*, que ens permeté desmitificar la idea de selva verge, responia a una idea clau que va moure aquestes jornades: no hi ha una frontera infranquejable entre natura i cultura, entre món natural i humanitat. No hi és per a la majoria de societats que han poblat el continent americà, com ho demostren les recerques més recents de l'antropologia; i d'altra banda els boscós, des del primer moment del poblament d'Amèrica, han estat treballats intensament per la mà de l'ésser

humà, com ho demostren les recerques de l'àmbit de l'arqueologia o de la història ecològica. Les selves antropogèniques del Brasil han estat un dels camps de recerca del professor William Balée, de la Universitat de Tulane (Nova Orleans), qui obrí les jornades juntament amb el professor Martínez-Alier (UAB), expert en ecologia i economia des d'una perspectiva crítica i el professor Alexandre Surrallés (LAS / CNRS, París) des de l'antropologia amazònica; la professora Mercedes Guinea (Universitat Complutense) des de l'arqueologia, també a l'Amèrica tropical; o la investigadora Neus Martí (ICTA) des de l'ecologia i l'economia al món andí. Amb tot, hi van participar experts del camp de l'ecologia, de la història ecològica i de l'economia política, de la història, de l'economia, de l'antropologia, de l'arqueologia... experts de reconegut prestigi, procedents d'universitats i centres de recerca diversos: Nova Orleans (Departament d'Antropologia, Universitat de Tulane), París (Laboratoire d'Anthropologie Sociale/ Centre National de la Recherche Scientifique), Madrid (Departament d'Arqueologia, Universitat Complutense de Madrid), Tarragona (Universitat Rovira i Virgili), Departament de Prehistòria del Consell Superior d'Investigacions Científiques, la secció d'Història d'Amèrica de la Universitat de Barcelona, diferents centres i departaments de la Universitat Autònoma de

Barcelona (Institut de Ciències i Tecnologia Ambiental, Departament d'Economia i d'Història Econòmica, Departament de Prehistòria, Departament d'Història Moderna i Contemporània, Departament d'Antropologia Social i Cultural). Però a banda dels punts de vista disciplinaris, vàrem intentar que les ponències tractessin d'un màxim de medis americans, amb diverses conferències sobre l'Amazònia, però també sobre els Andes, sobre el medi marítim, el medi extrem de Terra del Foc i diferents casos d'Amèrica central.

Els resultats d'aquestes jornades es palesaren en la darrera sessió, en què tingué lloc una taula rodona amb la participació dels doctors Mercedes Guinea, Alexandre Surrallés i les dues organitzadores, Raquel Piqué i Montserrat Ventura. En el decurs d'aquella jornada, recollint els temes reflexionats i discutits en les jornades anteriors, quedà de manifest que cap de les disciplines soles que hi participaren no poden reflexionar ni gestionar les relacions de la societat amb la natura; que la natura no és un concepte equivalent per a les diferents societats; que la gestió del medi no pot mai prescindir de les percepcions i usos locals i que cal dissenyar noves fórmules tant per comprendre les relacions de les societats amb la natura com per treballar sobre camps que hi estiguin relacionats o bé que les afectin, i en les conclusions es van recollir alguns camps clau en què

Coordinada per:
Raquel Piqué i Huerta
Montserrat Ventura i Oller

16-18 de novembre 2006

la recerca futura s'hauria de centrar. Aquesta fou la desena edició d'un cicle de conferències que, amb un objectiu semblant des del punt de vista de la interdisciplinarietat i l'obertura a tot l'àmbit americà ha tingut diferents centres d'atenció en les seves diferents edicions. L'Aula Oberta d'Amèrica Llatina, gestada des dels departaments de Prehistòria i d'Antropologia Social i Cultural i del Centre d'Estudis Internacionals i Interculturals de la UAB, i amb el suport de la Facultat de Filosofia i Lletres d'aquesta universitat i de l'ICCI/ Casa Amèrica pràcticament des dels inicis –i que també ha estat l'editora de dos volums compiladors de les conferències–, ha significat un espai de reflexió i de diàleg del món acadèmic i també un públic divers que s'hi ha acostat, on hem intentat que hi tinguessin cabuda tant els experts de casa nostra com dels centres de reconegut prestigi de fora com dels propis països llatinoamericans, que no sempre troben espais de discussió oberts com els que aquests cicles han pogut oferir. En aquesta desena edició hem canviat el format i en lloc d'un cicle de conferències extens (les anteriors edicions duraven quatre mesos) hem concentrat la trobada en tres dies intensos, perquè també el centre d'atenció era més acotat, i l'hem fet coincidir amb la Setmana de la Ciència per emfasitzar aquesta vocació de divulgació del coneixement científic que l'ha inspirat. Ens agradaria mantenir aquest model de cara a futures edicions i creiem que el projecte continua omplint un espai de reflexió necessari. Enguany, per insistir en aquesta vocació oberta de l'Aula Oberta d'Amèrica Llatina, hem programat les jornades en tres espais: la Universitat Autònoma, on les jornades s'iniciaren; la Casa Amèrica de Catalunya, i la residència d'Investigadors del CSIC, que aquest any ens ha ofert el seu espai. Agraïm el suport de totes les institucions.

Jornada internacional de catalogadors de rondalles (Palma, 23 i 24 de novembre de 2006)

Carme Oriol i Josep M. Pujol

Els dies 23 i 24 de novembre de 2006 va tenir lloc a Palma el seminari internacional “La classificació de les rondalles: tipus, gèneres, arxius” coorganitzat pels departaments de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili i de la Universitat de les Illes Balears. El seminari es va iniciar amb la conferència “Classifying Tales. Remarks to Indexes and Systems of Ordering” a càrrec del Dr. Hans-Jörg Uther (Enzyklopädie des Märchens, Göttingen), que va posar a l'abast dels assistents una completíssima informació sobre els criteris de catalogació utilitzats en la darrera revisió de l'índex tipològic internacional Aarne/Thompson/Uther (ATU) i sobre la tasca catalogadora feta a escala internacional.

Les comunicacions van anar a càrrec de Michele Simonsen (Copenhaguen) “Les contes facétieux non catalogués dans le répertoire danois”; Isabel Cardigos (Faro) “Um punhado português de contos sem-abrigo”; Marie-Claire Latry (Bordeus) “«Les sorcières»: un conte du Languedoc recueilli par L. Lambert”; Patricia Heiniger-Casteret (Pau) “Problèmes posés par l'archivage et le catalogage d'enregistrements de conteurs publics”; Josiane Bru (Tolosa de Lengüadoc) “Traitement des contes «non-classés» de l'AaTh dans le Delarue-Tenèze”; Anna Angelopoulos (París) i Manuela Katrinaki (Atenes). “Dilemmes de classement des contes merveilleux grecs. Types, sous-types ou oecoty-

La professora Carme Oriol en la inauguració de la Jornada.

pes?”; M. Camiño Noia (Vigo) “On classificar els nostres contes de bruixes i de morts que tornen?”; Josep A. Grimalt (Palma) “Les rondalles de catalogació dubtosa de l'Aplec d'Antoni M. Alcover”, Jaume Guiscafrè (Palma) “Versions no catalogades al Rondallari Aguiló”; Carme Oriol (Tarragona) “La gestió informatitzada dels contes no classificats. La base de dades “Rondalles Catalanes” (RondCat)”; i Josep M. Pujol (Tarragona) “Reflections on the Cataloguing of Folktales in the 21st Century”.

En el seminari es van debatre molts aspectes relacionats amb la catalogació de les rondalles: com s'han de tractar els ecotips (variants regionals d'un relat tipus); què fer amb les rondalles que no tenen entrada en l'índex tipològic internacional; com s'han de catalogar els